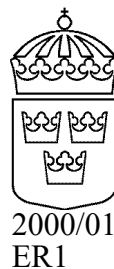

Redogörelse till riksdagen

2000/01:ER1

Från Sveriges delegation vid Europarådets
parlamentariska församling

Riksdagens Europarådsdelegation överlämnar bifogade redogörelse för verksamheten inom den parlamentariska församlingen under 2000. Till redogörelsen är fogad en förteckning över av församlingen under perioden antagna rekommendationer, resolutioner och andra beslut.

Stockholm den 14 februari 2001

På delegationens vägnar

Jan Bergqvist

Kirsti Pulkka-Ericson

Europarådets medlemsstater 2000

Albanien, Andorra, Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Georgien, Grekland, Irland, Island, Italia, Kroatien, Lettland, Liechtenstein, Litauen, Luxemburg, Makedonien, Malta, Moldova, Nederlanderna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Ryssland, San Marino, Schweiz, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Turkiet, Tyskland, Ukraina, Ungern, Österrike

Innehållsförteckning

1	Europarådets roll i det europeiska samarbetet	5
1.1	Den parlamentariska församlingens roll och uppgifter	5
2	Den parlamentariska församlingens verksamhet under 2000	6
2.1	Sessionen 2000	6
2.2	Budget och omstrukturering av verksamheten	7
2.3	Riksdagens delegation	7
2.4	Utvidgning av medlemskretsen och granskning av efterlevnaden av åtaganden	7
2.4.1	Valövervakning	8
2.4.2	Nya medlemmar: Armenien och Azerbajdzjan	8
2.4.3	Bosnien-Hercegovina	9
2.4.4	Monaco	9
2.4.5	Vitryssland	10
2.4.6	Förbundsrepubliken Jugoslavien	10
2.4.7	Observatörer	10
2.4.8	Akreditering av ledamöter	11
2.5	Politiska frågor	11
2.5.1	Tjetjenien	11
2.5.2	Kosovo	11
2.5.3	Relationerna med andra internationella organisationer	12
2.5.4	Globalisering	12
2.6	Demokrati och mänskliga rättigheter	12
2.6.1	Avskaffande av dödsstraffet	13
2.6.2	EU:s grundrättighetsstadga	13
2.6.3	Mekanismen för att skydda de mänskliga rättigheterna	14
2.7	Sociala och ekonomiska frågor	14
2.8	Europeiskt talmansmöte i Strasbourg	15
2.9	Gäster	16
2.10	Besök och möten i Sverige	16
3	Den svenska representationen	17
4	Huvudområden för församlingens verksamhet	19
4.1	Granskning av hur medlemsländerna uppfyller sina åtaganden	19
4.1.1	Bulgarien	20
4.1.2	Makedonien	20
4.1.3	Ukraina	21
4.1.4	Albanien	21
4.1.5	Kroatien	21
4.2	Politiska frågor	22
4.2.1	Tjetjenien	22
4.2.2	Vitryssland	24
4.2.3	Förenade nationerna	24
4.3	Juridiska frågor och mänskliga rättigheter	25

4.3.1	EU:s grundrättighetsstadga	25
4.3.2	Europakonventionen och Europadomstolen.....	26
4.3.3	Sexuellt likaberättigande.....	27
4.4	Ekonomi och utveckling.....	27
4.5	Sociala frågor, hälso- och familjefrågor	29
4.6	Kultur och utbildning	30
4.7	Naturvetenskap och teknik	30
4.8	Miljö, regionalplanering och lokal förvaltning.....	30
4.9	Befolknings- och flyktingfrågor	31
4.10	Jordbruk och landsbygdsutveckling	32
4.11	Kontakter med nationella parlament och med allmänheten.....	32
4.12	Jämställdhet mellan kvinnor och män	33
	Förteckning över församlingens beslut.....	34

1 Europarådets roll i det europeiska samarbetet

Europarådets historiska uppdrag är att bidra till Europas utveckling på grundval av krav på demokrati, mänskliga rättigheter och rättstrygghet. Europarådet har under ett drygt halvsekel bidragit till byggande av en gemensam europeisk värdegrund och är i dag genom sina konventioner en viktig normgivande institution inom europeisk politik. Sverige tillhörde grundarna när Europarådets stadgar undertecknades av tio västeuropeiska stater i London den 5 maj 1949.

Under 90-talet genomgick Europarådet omfattande förändringar. Efter Berlinmurens fall följde Tysklands återförening, Sovjetunionens sönderfall, Baltikums frigörelse, Warszawapaktens upplösning och skapandet av Europeiska unionen i Maastricht. Slutet av det kalla krigets polarisering i Europa gjorde en utvidgning av Europarådet möjlig. Arbetet i Europarådets parlamentariska församling har under det senaste decenniet präglats av utvecklingen i Öst- och Centraleuropa. Medlemskretsen har vidgats och vid årsskiftet 2000/2001 hade Europarådet 41 medlemsländer. Dessutom var det då klart att Armenien och Azerbajdzjan inom kort skulle tillträda Europarådet.

1.1 Den parlamentariska församlingens roll och uppgifter

Inom Europarådets ram samarbetar såväl medlemsländernas regeringar som deras parlament och regionala politiska organ. Europarådet arbetar på tre politiska nivåer: ett beslutande och verkställande organ – ministerkommittén, ett rådgivande och pådrivande organ – den parlamentariska församlingen och ett organ för samarbete på lokal och regional nivå – den europeiska kongressen för lokala och regionala organ, Kommunalkongressen.

Ledamöterna i den parlamentariska församlingen utses av medlemsländernas parlament. Antalet representanter i de nationella delegationerna fastställs i förhållande till landets invånarantal. Under 2000 var antalet delegater i församlingen 291. Det fanns lika många suppleanter. Därtill deltar med särskild gäststatus parlamentariska delegationer från stater som ansökt om medlemskap. Av dessa återstår två länder, Bosnien-Hercegovina och Monaco, när Armenien och Azerbajdzjan i januari 2001 blivit medlemmar.

Parlamentariker från Israel, Kanada och Mexiko deltar i församlingens arbete med observatörsstatus. Förbundsrepubliken Jugoslavien har på nytt ansökt om medlemskap och beviljades från januari 2001 särskild gäststatus.

Även om den från början kallades rådgivande församlingen, har man successivt gått över till beteckningen parlamentariska församlingen. På sistone har partisamarbetet över gränserna fått allt större betydelse. Följande fem partigrupperingar är verksamma inom Europarådets parlamentariska församling: den socialistiska gruppen (SOC), det europeiska folkpartiet (EPP/CD), den europeiska demokratiska gruppen (EDG), den liberala, demokratiska och reformistiska gruppen (LDR) samt den förenade europeiska vänstern (UEL). Ett trettiotal parlamentariker tillhör ingen gruppering.

Sedan tillkomsten 1949 har den parlamentariska församlingen inom Europarådets ram arbetat för att främja fred och frihet, de mänskliga rättigheterna, demokratins och rättsstatens principer samt social rättvisa i Europa. Försam-

lingen har aktivt medverkat till utvidgningen av Europarådet. I arbetet har ingått att förbereda kandidatländer för medlemskap, bedöma om villkoren för medlemskap är uppfyllda och bistå de nya medlemsländerna i deras demokratiska utveckling. Församlingen har varit pådrivande i frågor som de mänskliga rättigheterna och minoriteters rättigheter samt bidragit vid tillkomsten av ett stort antal konventioner.

Genom utvidgningen av medlemskretsen har Europarådet fått en mer heterogen sammansättning än under de första decennierna. Det ställer speciella krav när det gäller att upprätthålla värderingar och principer. Den parlamentariska församlingen anser det viktigt att säkerställa att Europarådets grundläggande värderingar – och därigenom dess trovärdighet – inte försvagas. Det räcker inte med att ett land ingår en principiell förbindelse att respektera de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Uppföljningen och kontrollen av efterlevnaden av dessa principer är numera en viktig del av verksamheten i den parlamentariska församlingen, ministerkommittén och kongressen för lokala och kommunala myndigheter. Det är särskilt viktigt att stärka och konsolidera de demokratiska krafterna i Öst- och Centraleuropa samt stödja ländernas strävan att bygga upp demokratiska institutioner, ett oberoende rättsväsende och skydd för nationella minoriteter, stärka de mänskliga rättigheterna och avskaffa dödsstraffet.

En omvärld som starkt förändrats har satt krav på verksamhetens inriktning och det europeiska samarbetet. På grundval av de förslag till förnyelse av organisationen som utarbetades i samband med Europarådets femtioårsjubileum 1999 har reformeringen av den parlamentariska församlingens arbetsmetoder satt fart. Som ett led i uppföljningen av dessa förslag har församlingen under 2000 godkänt en revidering av sin stadga (dok. 8750) för att bättre uppfylla kraven på kvalitet och effektivitet.

2 Den parlamentariska församlingens verksamhet under 2000

2.1 Sessionen 2000

Europarådets parlamentariska församling möttes i fyra delsessioner under 2000. Samtliga hölls i Strasbourg. Delsessionerna ägde rum den 24–28 januari, den 3–7 april, den 26–30 juni och den 25–29 september. Det ständiga utskottet, som beslutar på församlingens vägnar mellan delsessionerna, sammanträdde den 16–17 maj och den 8–9 november. En s.k. minisession hölls i Dublin den 16–17 maj med deltagande av det ständiga utskottet, byrån och flera fackutskott.

De fyra delsessionerna debatterade församlingens rapporter, avgav rekommendationer till ministerkommittén, antog resolutioner och direktiv samt gjorde uttalanden i aktuella frågor. De rapporter som lades fram för församlingen och det ständiga utskottet hade förberetts av de 14 fackutskott som sammanträtt i Strasbourg, Paris eller i något av medlemsländerna på inbjudan av respektive lands parlament.

Till president för församlingen omvaldes i januari Lord Russell-Johnston, Storbritannien. En ledamot kan enligt praxis väljas till president i högst tre

år. Lord Russell-Johnston är församlingens 21:e president och leder församlingens arbete sedan januari 1999.

Kammarsekreteraren, som numera kallas för generalsekreterare, väljs av församlingen på förslag av ministerkommittén (§ 63). Bruno Haller omvaldes enhälligt vid septembersessionen.

2.2 Budget och omstrukturering av verksamheten

Verksamheten har ökat i den parlamentariska församlingen främst till följd av det ökade antalet medlemsländer. Resurserna har dock inte ökat i samma takt som förväntningarna och trycket på organisationen. I flera år har Europarådet haft i stort sett oförändrade resurser. Församlingens budget för 2000 uppgick till 14 260 000 euro.

I och med att församlingen beslöt att dess prioriteringar och strukturer skall ändras för att effektivisera verksamheten fattades även ett beslut om en ny utskottsorganisation. Från början av 2001 är antalet utskott tio i stället för fjorton. För att tillgodose principen att varje församlingsledamot får plats i minst ett utskott har sammansättningen av ett flertal utskott och mandatuppdeleningen mellan de nationella delegationerna förändrats.

2.3 Riksdagens delegation

Den svenska delegationen vid 2000 års session bestod av sex ordinarie ledamöter: Jan Bergqvist (s), ordförande, Anders Björck (m), vice ordförande, Lisbet Calner (s), Maud Björnemalm (s), Maggi Mikaelsson (v) och Holger Gustafsson (kd) som ersatte Ingrid Näslund (kd) sedan hon den 1 februari lämnat riksdagen. Suppleanter för dessa var Göran Magnusson (s), Knut Billing (m), Sören Lekberg (s), Marie Granlund (s), Mats Einarsson (v) samt Björn von der Esch (kd).

Jan Bergqvist valdes till ordförande i underutskottet för relationer med icke-medlemsländer. Knut Billing valdes till vice ordförande i det nyligen tillsatta underutskottet för utveckling av turismen. Sören Lekberg omvaldes till vice ordförande i utskottet för vetenskap och teknik.

Delegationen förberedde delsessionerna vid möten i riksdagen och i Strasbourg. Vid två tillfällen hölls gemensamma möten med de kommun- och landstingspolitiker som ingår i den svenska delegationen till Europarådets kongress för lokala och regionala organ, Congress of Local and Regional Authorities of Europe, CLRAE.

2.4 Utvidgning av medlemskretsen och granskning av efterlevnaden av åtaganden

Med utvidgningen av medlemskretsen har uppföljning och kontroll av efterlevnaden av medlemsländernas åtaganden blivit en allt viktigare del av Europarådets verksamhet.

Församlingen har tillsatt ett granskningsutskott, som varit verksamt sedan april 1997. Utskottet har till uppgift att kontinuerligt granska att alla med-

lemsländer respekterar Europarådets grundläggande principer och uppfyller de åtaganden som gjorts i samband med att ett land blivit medlem. Utskottet har tagit över de granskningsuppgifter som tidigare åvilat de politiska och juridiska utskotten och utskottet för förbindelser med europeiska icke-medlemsländer. Dess ledamöter utses av de fem politiska grupperna (i motsats till de andra utskotten där medlemmarna utses av de nationella delegationerna). Härutöver ingår de politiska och juridiska utskottens ordförande ex officio. Granskningsutskottets möten är inte öppna för andra än ledamöterna. Under 2000 granskade församlingen fyra landsrapporter: Albanien, Bulgarien, Kroatien och Makedonien. Andra stater som för närvarande är föremål för granskning är Georgien, Lettland, Moldova, Ryssland, Turkiet och Ukraina.

Ministerkommittén har sin egen tematiska övervakningsprocedur. Även Kommunalkongressen har en roll som övervakare av att reglerna för den lokala självstyrelsen efterlevs.

2.4.1 Valövervakning

Valövervakning är ett komplement till granskningen av demokratiseringsprocessen. Parlamentarikerförsamlingen har under de senaste åren engagerat sig i ett stort antal valövervakningsinsatser, oftast i samarbete med OSSE och Europaparlamentet.

Parlamentariker som valövervakare är ur politisk synvinkel av största betydelse trots att de nästan enbart deltar som korttidsobservatörer. Den parlamentariska församlingen har under 2000 sänt valövervakare till Azerbajdzjan, Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Kroatien, Ryssland och Serbien.

2.4.2 Nya medlemmar: Armenien och Azerbajdzjan

Europeiska stater som ansökt eller kommer att ansöka om medlemskap i Europarådet kan beviljas speciell gäststatus enligt församlingens beslut från år 1989. Vid utgången av 2000 var Armenien och Azerbajdzjan på väg att bli medlemmar. Bosnien-Hercegovinas och Monacos delegationer fortsätter att delta med gäststatus i församlingens verksamhet.

Europarådets utvidgning i Kaukasien inleddes genom Georgiens medlemskap år 1999. Vid junisessionen 2000 debatterade församlingen Armeniens och Azerbajdzjans medlemskap. Ministerkommittén beslöt vid det 107:e mötet i november att bjuda in Armenien och Azerbajdzjan som nya medlemmar.

Armenien och Azerbajdzjan anhöll om att få bli medlemmar 1996. När deras ansökningar för första gången behandlades fördes en principdebatt om de geografiska gränserna för Europarådet. Resultatet av debatten blev att församlingen ansåg att Armenien, Azerbajdzjan och Georgien på grund av sina kulturella band till Europa fick anhålla om medlemskap. En fredlig lösning på problematiken kring Nagorno-Karabach spelade en central roll för Armeniens och Azerbajdzjans eventuella inträde i Europarådet. I debatten vid junisessionen drog församlingen slutsatsen att utvecklingen i båda länderna

varit positiv och rekommenderade att ministerkommittén gick vidare i frågan om medlemskapet. Det fanns dock viss tveksamhet om detta var den rätta tidpunkten för tillträde. Traditionen är att nya medlemmar tas in av ministerkommittén med konsensus. De internationella valobservatörerna vid Azerbajdzjans allmänna val den 5 november vittnade om oegentligheter med valsedlar och rösträkningen. Valet beskrevs som en besvikelse av omvärlden. Ministerkommittén beslöt dock vid sitt möte den 9 november att bjuda in Armenien och Azerbajdzjan som nya medlemmar i Europarådet. Inbjudan skulle bekräftas när datum för inträdet var beslutat. Som förutsättning för medlemskapet sattes att Armeniens och Azerbajdzjans regeringar redovisade framsteg när det gällde demokrati och de mänskliga rättigheterna samt i lösningen av konflikten om Nagorno-Karabach. Azerbajdzjan manades att rapportera om de åtgärder som vidtagits när det gällde kritik som framförts av den internationella valobservatörsmissionen. Ministerkommittén beslöt att regelbundet övervaka den demokratiska utvecklingen i Armenien och Azerbajdzjan. En parlamentarikerdelegation besökte före årsskiftet de båda länderna och rapporterade vid januari-sessionen 2001 om utvecklingen.

2.4.3 Bosnien-Hercegovina

I och med uppgörelsen i Dayton i november 1995 upphörde kriget i Bosnien-Hercegovina. Enligt fredsavtalet består Bosnien-Hercegovina av en muslimsk-kroatisk federation och en bosnienserbisk republik. Europarådet tog en anhängan om medlemskap från Bosnien-Hercegovina samma år. På grund av de militära aktiviteterna sköts handläggningen fram till 1997. Församlingens byrå bestämde att fortsätta handläggningen 1998 och sände ut en delegation som övervakade parlaments- och presidentvalet i september 1998. En utredningsman utsågs med uppgift att kontrollera kandidatlandets förutsättningar att uppfylla medlemskapsåtagandena. Den utveckling som bedömdes gå åt rätt håll har nu stannat av. Vägen tillbaka till ett normalt och stabilt samhälle har visat sig vara lång. Landets gemensamma institutioner fungerar inte tillfredsställande. Förutsättningarna för att höja standarden beträffande demokrati och mänskliga rättigheter är fortfarande mycket dåliga. Sedan april 1996 har Europarådet ett kontor i Sarajevo. Kontoret har till uppgift att stödja en utveckling mot demokratiska institutioner, oavhängiga medier samt respekt för de mänskliga rättigheterna. I Bosnien-Hercegovina hölls den 11 november landets tredje allmänna val sedan freden blev ett faktum. Församlingen sände en ad hoc-kommitté för att övervaka valet i samarbete med OSSE. De parlamentariska valövervakarna konstaterade i sin slutkommuniké att den politiska stämningen i landet är fortsatt spänd. Konsolideringen av demokratin i landet har försenats till följd av att de politiska partierna inte lyckats bli eniga om en ny vallag.

2.4.4 Monaco

Monaco lämnade in sin medlemskapsansökan i oktober 1998. Som ett led i ansökningsprocessen har en ad hoc-kommitté besökt Monaco. Församlingen fortsätter att utarbeta ett yttrande om Monacos ansökan om medlemskap.

2.4.5 Vitryssland

Vitryssland anhöll om medlemskap 1993. Det vitryska parlamentets gäststatus har dock suspenderats av byrån på rekommendation av det politiska utskottet. Den omedelbara anledningen var att president Lukasjenko efter en grundlagsstridig folkomröstning avsatte det folkvalda parlamentet och själv utsåg ett parlament som följaktligen saknade demokratisk legitimitet. Vitryssland hade utlyst parlamentsval till den 15 oktober 2000. Europarådet tillsammans med OSSE och Europaparlamentet konstaterade att valet ingalunda uppfyllde internationell standard av fritt och demokratiskt val. Oppositionsmedlemmar hade inte kunnat framföra sina åsikter på grund av trakasserier. Under de förhållanden som rådde i landet bedömde de tre parlamentariska församlingarna att det inte fanns förutsättningar att sända valobservatörer till Vitryssland.

2.4.6 Förbundsrepubliken Jugoslavien

Förbundsrepubliken Jugoslavien, FRJ, ansökte om medlemskap i Europarådet år 1998. Ministerkommittén lämnade då ansökan till församlingen för kännedom men den behandlades inte. FRJ som består av delrepublikerna Serbien och Montenegro har varit föremål för internationella sanktioner för sin roll i de krig som under 1990-talet bröt ut i samband med Jugoslaviens upplösning. Efter president- och parlamentsvalet i Jugoslavien den 26 september 2000 som förde Vojislav Kostunica till presidentposten efter Slobodan Milosevic har landet kommit ut ur sin mångåriga isolering. Jugoslavien har accepterats som medlem i Förenta nationerna och i OSSE.

Den nya regimen anhöll på nytt om medlemskap i november. Ministerkommittén vidarebefordrade den till parlamentarikerförsamlingen för yttrande. Som ett första steg i medlemskapsproceduren utsåg byrån två framstående jurister vars uppgift är att undersöka om det juridiska systemet uppfyller Europarådets krav. Landets politiska utveckling kommer att granskas nog. I församlingen är det det politiska utskottets uppdrag att utarbeta en rapport. Det juridiska utskottet lämnar ett uttalande beträffande rapporten. Ytterligare ett steg på väg mot demokrati togs i Jugoslavien när Serbiens opposition, en koalition av 18 partier, vann delrepublikens parlamentsval. En ad hoc-delegation från Europarådets parlamentariska församling bevakade valet den 23 december. Europarådet planerar vittgående samarbete med OSSE när det gäller att upprätta en fungerande förvaltning och rättsstat i Jugoslavien. För detta syfte planeras ett kontor i Belgrad.

2.4.7 Observatörer

Även utomeuropeiska länder har möjlighet att delta i Europarådets verksamhet. Europarådets toppmöte i Wien 1993 gick in för en ny typ av observatörsstatus för utomeuropeiska länder. Det är ministerkommittén som beslutar om ett lands observatörsstatus. Beslutet träder i kraft sedan parlamentarikerförsamlingen har lämnat ett positivt yttrande. Med stöd av beslutet får en observatör delta i det samarbete som är underställt ministerkommittén. Ett

land med observatörsstatus måste dessutom anhålla om att få sända observatörer till den parlamentariska församlingen som fattar beslut i frågan. Israel, Kanada och Mexiko medverkade under 2000 som observatörer i den parlamentariska församlingen.

2.4.8 Ackreditering av ledamöter

I enlighet med stadgan skall församlingen vid öppnandet av den årliga sessionen kontrollera och ratificera medlemmarnas och gästernas ackreditering. Vid den första delsessionen ifrågasattes den ryska delegationens ackreditering med hänvisning till konflikten i Tjetjenien. Med anledning av kriget i Tjetjenien beslutade den parlamentariska församlingen vid aprilsessionen att frånta de ryska delegaterna deras rösträtt. Beslutet krävde enkel majoritet.

2.5 Politiska frågor

Förutom kärnämnet uppföljning av medlemsstaternas förpliktelser ägnade församlingen mycket tid åt konflikten i Tjetjenien samt utvecklingen på Balkan. Tjetjenienfrågan blev det dominerade ärendet under 2000.

2.5.1 Tjetjenien

Europarådet valde 1996 in Ryssland samtidigt som den tidigare väpnade fasen i Tjetjenienkonflikten pågick. Rysslands medlemskap i Europarådet var från början ifrågasatt. De som röstade för det ryska inträdet argumenterade för en strategi som innebar att länder tas in i medlemskretsen redan innan alla villkor är uppfyllda i förhoppning om att genom granskningsprocedur och dialog påskynda en demokratisk utveckling.

Den långdragna tjetjensk-ryska konflikten har tydligt visat att endast en politisk lösning på konflikten skulle kunna skapa fred i regionen. Parlamentarikerna fördömde kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Tjetjenien och krävde ett omedelbart eldupphör. Akut humanitär hjälp var aktuell särskilt inför en annalkande vinter. Krav på att internationella humanitära hjälporganisationer skulle få tillträde till området upprepades. En spänning mellan parlamentarikerförsamlingen och ministerkommittén uppstod när det gällde hur man skulle gå vidare. Parlamentarikerna ansåg att ministerkommittén tydligt borde ha fördömt kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Tjetjenien. Församlingen rekommenderade att ministerkommittén vid uteblivna framsteg vidtog åtgärder att utesluta Ryssland från Europarådet.

2.5.2 Kosovo

Balkanfrågan och Kosovokrisen förekom upprepade gånger på dagordningen under 2000. Församlingen och det ständiga utskottet hade extrainsatta debatter om den politiska situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien efter president- och parlamentsvalet i september. Situationen på Balkan har behandlats i församlingen ur olika perspektiv: den allmänna interna demokratiska utvecklingen på Balkan, situationen i Kosovo och flyktingproblemen till

följd av kriser. Sedan EU:s stabilitetspakt kom till har Europarådet eftersträvat en synligare roll i arbetet med att genomföra den. Den parlamentariska dimensionen som demokratisk kontrollmekanism i fullföljandet av stabilitetspakten betonades. Vidare underströks vikten av att länderna i regionen medverkade aktivt i pakten och ökade det ömsesidiga samarbetet. Församlingen ansåg att Europarådet i samarbete med andra internationella aktörer bör medverka till en stabil utveckling i hela Balkanområdet. Förutsättningen för varaktig fred och stabilitet är att länderna genomför demokratiska reformer, respekterar de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Dessa krav är samtidigt villkor för medlemskapet i Europarådet.

2.5.3 Relationerna med andra internationella organisationer

Utvecklingen på Balkan och i norra Kaukasien samt erfarenheter av gemensamma insatser i samband med valobservationer i ett flertal länder har visat att Europarådet i samarbete med andra organisationer på ett positivt sätt kan bidra till främjandet av fred och demokrati. Dialogen med andra organisationer av betydelse för Europa är fortsatt livlig. Europarådet samarbetar med både allmänpolitiska organisationer och fackorgan. Europarådets roll och samarbete med andra internationella organisationer fortsatte att vara en av de centrala frågorna under 2000. Ökat samarbete med andra internationella organisationer kommer även i fortsättningen att vara en prioriterad verksamhet. Samarbetet mellan EU, OSSE och Europarådet och deras respektive parlamentariska församlingar samt med FN och dess fackorgan utvärderas vid särskilda debatter samt i samband med möten mellan ledande representanter för dessa institutioner.

FN:s generalsekreterare Kofi Annan besökte Strasbourg i oktober på Europarådets inbjudan. FN:s 55:e generalförsamling debatterade för första gången relationerna mellan FN och Europarådet. Jan Bergqvist deltog i debatten på Sveriges vägnar. Generalförsamlingen antog en resolution om organisationernas relationer.

2.5.4 Globalisering

Trots att Europarådet är en regional organisation bevakar den parlamentariska församlingen den politiska och ekonomiska utvecklingen över hela världen. Den tilltagande globaliseringen påverkar i hög grad de europeiska ländernas samhällsliga utveckling. Ett exempel på utomeuropeiska krisområden som församlingen har följt är Mellanöstern. Det politiska utskottets planerade resa till Israel har på grund av oroligheterna skjutits upp till våren 2001.

2.6 Demokrati och mänskliga rättigheter

Europarådets bärande idé är att respekt för de mänskliga rättigheterna skapar en fast grund för fred och säkerhet. Europarådets konvention angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna undertecknades 1950. Konventionen övervakas av Europadomstolen. Den nya Europa-

domstolen för de mänskliga rättigheterna har varit verksam undet drygt två år. Domstolen är permanent och ersätter både Europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna och den tidigare Europadomstolen. Den nya domstolens domare arbetar på heltid i Strasbourg. Europadomstolen är sammansatt av en domare från varje land som tillträtt Europakonventionen. Regeringarna föreslår domarkandidater men det är den parlamentariska församlingen som utser domstolens ledamöter. Den svenska domaren Elisabeth Palm är Europadomstolens vice ordförande.

50-årsjubileet för Europakonventionen för mänskliga rättigheter uppmärksammades av församlingen vid septembersessionen med en enkel ceremoni och en debatt om domstolens verksamhet.

2.6.1 Avskaffande av dödsstraffet

Demokrati och de mänskliga rättigheterna återkom i många olika debatter under 2000.

Förekomsten av dödsstraff i vissa medlemsländer har alltid varit föremål för intensiv bevakning. I takt med utvidgningen har påtryckningar på vissa medlemsländer i syfte att avskaffa dödsstraffet i deras lagstiftning ökat. Vid årsskiftet 2000/2001 hade 39 av rådets 41 medlemsstater ratificerat tilläggsprotokoll nr 6 till Europakonventionen som förbjuder dödsstraff. Ukraina, som tidigare hårt kritiserats för att inte fullfölja sina åtaganden, förbjöd dödsstraff i sin lagstiftning i februari 2000. Nu återstår två länder, Ryssland och Turkiet, som inte har tagit detta steg.

Parlamentarikerförsamlingen har bevakat kurdledaren Abdullah Öcalans fall sedan rättegången i Turkiet mot honom började. Församlingen ansåg att fastställandet av dödsstraffet mot honom var oacceptabelt. Domen överklagades till Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna. Domstolsbehandlingen började i november och förväntades pågå i flera månader.

2.6.2 EU:s grundrättighetsstadga

Arbetet med den grundrättighetsstadga som EU:s stats- och regeringschefer godkände i Nice i december debatterades i parlamentarikerförsamlingen på initiativ av Sören Lekberg. Motionen (dok. 8542 [1999]) fick stöd av flera medlemmar i de svenska, danska och finska Europarådsdelegationerna. Vid ett möte i Tammerfors i oktober 1999 enades Europeiska rådet om att inrätta ett organ, konventet, som anförtroddes uppgiften att utarbeta ett utkast till en stadga av politisk karaktär om de grundläggande rättigheterna inom EU. I konventet ingick två representanter för vart och ett av EU:s nationella parlament. Den svenska riksdagen representerades av Göran Magnusson (s) och Lars Tobisson (m). Europarådet hade två observatörer i det förberedande EU-organet.

EU-stadgan var både i januari och i september på församlingens dagordning. Stadgan ansågs utgöra både en utmaning och ett problem när det gällde Europas framtid.

Principerna om demokratin, de mänskliga rättigheterna och rättsstaten stärktes nu mera målmedvetet än någonsin tidigare i Europa. Parlamentari-

kerna menade dock att tillräcklig hänsyn inte togs till Europarådets mekanism för att skydda de mänskliga rättigheterna. Denna borde utnyttjas i arbetet med EU-stadgan för att undvika överlappande funktioner. Europarådets mål har länge varit att gemenskapen skall tillträda Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. I samband med frågestunder med den tyska förbundskanslern och med EU-kommissionens ordförande ställde Göran Magnusson frågan om huruvida detta också var gemenskapens vision. Det logiska steget efter Nicebeslutet är att EU:s institutioner förbinder sig att skydda de mänskliga rättigheterna på samma sätt som Europarådets 41 medlemsstater gör, sade generalsekreterare Schwimmer i ett pressmeddelande den 7 december.

2.6.3 Mekanismen för att skydda de mänskliga rättigheterna

Den europeiska konventionen om förhindrandet av tortyr och annan omänsklig och förnedrande behandling eller bestraffning antogs av ministerkommittén i juni 1987 och trädde i kraft den 1 februari 1989. Konventionen har ratificerats av samtliga medlemsstater och är således juridiskt bindande i hela Europarådsområdet. Sverige ratificerade konventionen den 21 juni 1988. Den kommitté som upprättats enligt konventionen för att undersöka behandlingen av frihetsberövade inledde sin verksamhet 1990. Kommittén består av en representant från varje medlemsland. De nationella delegationerna nominerar kandidaterna och valet sker i ministerkommittén. Sveriges representant i kommittén sedan 1995 har varit Christina Doctare. Hennes andra mandatperiod på fyra år går ut 2003.

Europarådets kommissarie för de mänskliga rättigheterna inrättades under 1999. Den första kommissarien är Alvaro Gil-Robles (Spanien). Hans mandatperiod på sex år började den 1 januari 2000. Kommissarien kan inte omväljas. Gil-Robles har genom besök i Ryssland och Tjetjenien strävat efter direkta kontakter med de ryska myndigheterna för att hävda de mänskliga rättigheterna och medborgerliga friheterna i Tjetjenien. Europarådet har haft tre människorättsexperter placerade i Tjetjenien för att kartlägga och ta vittnesmål om brott mot de mänskliga rättigheterna.

2.7 Sociala och ekonomiska frågor

Rapporter om verksamheten inom Europeiska utvecklingsbanken, EBRD, och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, OECD, finns varje år på församlingens dagordning. Församlingen har uppdraget att vara parlamentariskt forum för och granska verksamheten i de mellanstatliga regeringsorganen OECD och EBRD. I den utvidgade församlingens OECD-debatt i september deltog företrädare för Japan, Kanada, Korea och Mexiko. I och med Mexikos nya observatörsstatus uppmärksammade församlingen speciellt den ekonomiska utvecklingen i Mexiko samt den transatlantiska handeln.

Det ingår i Europarådets roll att fokusera på de mest utsatta samhällsgruppernas villkor och rättigheter. Bland dessa grupper märks gamla, sjuka, barn, kvinnor, flyktingar och tvångsflyttade. En debatt ägnades åt jordbävning-

ars ekonomiska och sociala konsekvenser i Turkiet och Grekland. I uppbyggnaden av demokratiska institutioner på Balkan har församlingen uttryckt viljan att ge Europarådet en framskjuten roll. Demokratiska institutioners betydelse är avgörande för både den politiska och den ekonomiska återuppbyggnaden, liksom den lokala förvaltningen och det humanitära arbetet.

Debatter om en kampanj mot rekrytering av barnsoldater, om internationella adoptioner, om en handlingsplan för barnen i Kosovo samt om inrättandet av ett europeiskt barnombudsmannaämbete satte fokus på barnens rättigheter. 90-talets etniska konflikter har tvingat tusentals europeiska medborgare att fly från sina hem. Flyktingfrågor kom upp i församlingens granskningsrapporter samt i debatter om akuta kriser. Rapporter om olaglig invandring till Europa och om kampen mot människohandel riktade uppmärksamhet mot ett ökande problem som kräver internationell samverkan.

Med anledning av ett ökande antal livsmedelsskandaler i Europa under de senaste åren har församlingen alltmer uppmärksammat frågor som livsmedelssäkerhet, livsmedelsproduktion och hälsorisker. Inom naturvårds- och miljöskyddsområdet har församlingen tagit upp aktuella miljökatastrofer t.ex. oljetankerolyckorna utanför Frankrikes kust och i Bosporen. Församlingen har också debatterat Europarådets roll inom regionalplanering.

Kulturutskottet bevakar också idrottens roll i samhället. Under året presenterade utskottet en rapport om dopning inom idrotten. De senaste årens naturvetenskapliga forskningsframsteg har inneburit nya utmaningar för de europeiska länderna. Utskottet för naturvetenskap och teknik har lagt fram underlag för debatter bl.a. om bioteknologi och om europeisk energistrategi.

2.8 Europeiskt talmansmöte i Strasbourg

Europarådet sammankallar vartannat år ett möte med talmännen i någon av medlemsländernas huvudstäder, alternativt i Strasbourg. År 1998 var riksdagen värd för ett sådant möte i Stockholm. I maj 2000 hölls mötet i Strasbourg. Vid dessa möten deltar även talmän från stater med observatörs- eller gäststatus liksom presidenterna i ett antal interparlamentariska församlingar – Europarådets parlamentariska församling, Europaparlamentet, Natos parlamentariska församling, OSSE:s parlamentariska församling, Väst-europeiska unionens församling, Beneluxrådet och Interparlamentariska unionen. Europarådets parlamentariska församlings president Lord Russell-Johnston var värd för det europeiska talmansmötet som arrangerades i Strasbourg den 5–6 maj med närmare 60 deltagande talmän. För första gången hade även de nationella delegationsordförandena inbjudits. Från Sverige deltog talman Birgitta Dahl och den svenska delegationens ordförande Jan Bergqvist.

Mötets två teman var ”Samordning mellan de nationella parlamenten, Europarådets parlamentariska församling och andra europeiska församlingar för att utarbeta och fullfölja europeiska normer” med Georgiens talman Zurab Zhvania som rapportör och ”Parlamentens roll i kampen mot korruption” med Italiens deputeradekammarers talman Luciano Violante som rapportör.

2.9 Gäster

Varje år framträder ett stort antal stats- och regeringschefer, talmän, chefer för internationella organisationer och andra ledande internationella personligheter vid den parlamentariska församlingens fyra delsessioner i Strasbourg. Bland församlingens prominenta gäster under 2000 kan nämnas Irlands utrikesministrar David Andrews och Brian Cowen i egenskap av ministerkommitténs ordförande under första halvåret, Italiens utrikesminister Lamberto Dini i samma egenskap under andra hälften av 2000, EU-kommissionens ordförande Romano Prodi, Tysklands förbundskansler Gerhard Schröder, Italiens president Carlo Azeglio Ciampi, Albanians president Ilir Meta, Kroatians president Stjepan Mesic, Maltas president Guido de Marco, Makedoniens president Boris Trajkovski, FN:s generalsekreterares speciella representant i Kosovo Bernard Kouchner, OECD:s generalsekreterare Donald Johnston, EBRD:s president Charles Frank, OSSE:s parlamentariska församlings nyvalde president Adrian Severin, Ukrainas utrikesminister Boris Tarasjuk och Belgiens justitieminister Marc Verwilghen.

Dessutom gästades församlingen av Armeniens talman Armen Khachatryan, Azerbajdzjans talman Murtuz Aleskerov, Georgiens talman Zurab Zhvania och Litauens talman Vytautas Landsbergis.

2.10 Besök och möten i Sverige

Europarådets parlamentariska församlings president Lord Russell-Johnston besökte Sverige den 17–18 maj 2000 på inbjudan av riksdagens talman Birgitta Dahl. Besöksprogrammet omfattade överläggningar med talmannen, med utrikesutskottet och Europarådsdelegationen. Lord Russell-Johnston höll ett anförande för riksdagsledamöter och tjänstemän i samband med konstitutionsutskottets och EU-nämndens utfrågning om EU:s stadga för grundläggande rättigheter.

Mellan de fyra årliga delsessionerna i Strasbourg sammanträder Europarådets parlamentariska församlings utskott och underutskott i medlemsländerna, på inbjudan av respektive lands parlament. På inbjudan av den svenska Europarådsdelegationen avlade underutskottet för teknikpolicy och energi ett studiebesök i Sverige den 18–20 juni 2000. Från den svenska Europarådsdelegationen deltog Sören Lekberg och Björn von der Esch. Syftet med underutskottets besök var att orientera sig om rymdverksamhet och grundforskning i rymdfysik i Sverige. Besöksplaneringen genomfördes i nära samarbete med Rymdstyrelsen, och huvuddelen av programmet ägde rum i Kiruna. Besöket var en del av förberedelserna för en internationell konferens om "Förutsättningar för vetenskaplig och teknisk forskning i Europa". Underutskottets besök inleddes med en allmän orientering om svensk ekonomi. Information om grundforskning, utbildning och observatorieverksamhet i rymdfysik och atmosfärfysik under Institutets för rymdfysik (IRF) regim ingick i besöket i Kiruna. Under ett besök vid Esrange fick ledamöterna en orientering om den forskningsmiljö som vuxit fram vid Rymdbolagets rymdbas nära Kiruna. Information om LKAB:s malmförädling och malmbrytning samt ett besök i

bolagets underjordiska järnmalmgruva kompletterade bilden av svenska högteknologisatsningar.

3 Den svenska representationen

För sessionen år 2000 hade riksdagen anmält följande valda ombud och suppleanter till församlingen och dess organ.

Ombud

1. Jan Bergqvist (s), delegationens ordförande
2. Anders Björck (m), delegationens vice ordförande
3. Lisbet Calner (s)
4. Maud Björnemalm (s)
5. Maggi Mikaelsson (v)
6. Ingrid Näslund (kd) t.o.m. 20000131, Holger Gustafsson (kd) fr.o.m. 20000202

Suppleanter

1. Göran Magnusson (s)
2. Knut Billing (m)
3. Sören Lekberg (s)
4. Marie Granlund (s)
5. Mats Einarsson (v)
6. Björn von der Esch (kd)

Ordföranden företräder delegationen i det ständiga utskottet. Vid förhinder kan han utse en ställföreträdare. Det ständiga utskottet har fullmakt att besluta på församlingens vägnar under perioder då denna ej är samlad. Ombuden och suppleanterna var fördelade på församlingens 14 fackutskott. I fackutskotten, vilka sammanträder såväl under som mellan församlingens plenarmöten, bereds ärenden som församlingen har att besluta om. Utgående från utskottens betänkanden och förslag antar församlingen rekommendationer till ministerkommittén, resolutioner, yttranden och direktiv. Flertalet utskott har tillsatt underutskott, vilka i många fall är permanenta från session till session. Vidare kan ad hoc-utskott utses för en särskild fråga.

Ombuden och suppleanterna var under 2000 års session fördelade på församlingens utskott och underutskott på sätt som anges nedan (utskotts-suppleanter inom parentes).

Ständiga utskottet: Bergqvist

Politiska utskottet: Bergqvist, Björck (Lekberg, Näslund t.o.m. 20000131, Gustafsson fr.o.m. 20000202)

Underutskottet för relationer med icke-medlemsländer: Bergqvist, ordförande

Utskottet för ekonomi och utveckling: Billing, Calner (Granlund, Einarsson)

Underutskottet för internationella ekonomiska relationer: Billing (Calner)

Underutskottet ”Nord-Syd: Europas roll”: Calner (Billing)

Underutskottet för utveckling av turismen: Billing, vice ordförande

Utskottet för social-, hälsovårds- och familjefrågor: Björnemalm, Näslund t.o.m. 20000131, Gustafsson fr.o.m. 20000202 (Mikaelsson, Magnusson)

Underutskottet för barnfrågor: Björnemalm

Underutskottet för den europeiska sociala stadgan och arbetsmarknadsfrågor: Näslund t.o.m. 20000131, Gustafsson fr.o.m. 20000202

Utskottet för juridiska frågor och mänskliga rättigheter: Magnusson, Näslund t.o.m. 20000131, Gustafsson fr.o.m. 20000202 (Mikaelsson, von der Esch)

Underutskottet för mänskliga rättigheter: Magnusson

Kultur- och utbildningsutskottet: Billing, Granlund (Björnemalm, Einarsson)

Underutskottet för mediefrågor: Billing (Einarsson)

Utskottet för naturvetenskap och teknik: von der Esch, Lekberg, vice ordförande (Einarsson, Granlund)

Underutskottet för teknikpolicy och energi: Lekberg (von der Esch)

Underutskottet för vetenskapspolicy och etik: von der Esch

Utskottet för miljövård, regionalplanering och kommunala frågor: Mikaelsson, Granlund (Billing, Bergqvist)

Underutskottet för miljöfrågor: Mikaelsson

Utskottet för befolknings- och flyktingfrågor: Björnemalm, Einarsson (Billing, Näslund t.o.m. 20000131, Gustafsson fr.o.m. 20000202)

Underutskottet för flyktingfrågor: Björnemalm

Underutskottet för demografifrågor: Billing

Utskottet för procedurfrågor och parlamentarisk immunitet: Magnusson (Björck)

Utskottet för jordbruksfrågor och landsbygdsutveckling: Mikaelsson (von der Esch)

Underutskottet för fiske: Mikaelsson (von der Esch)

Utskottet för förbindelser med de nationella parlamenten och med allmänheten: Lekberg (Björck)

Underutskottet för deltagardemokrati: Lekberg

Budgetutskottet: von der Esch (Calner)

Utskottet för jämställdhet mellan könen: Calner (Björnemalm)

Utskottet för granskning av medlemsländernas uppfyllande av sina åtaganden ("Granskningsutskottet"): Magnusson

Ad hoc-kommittén för övervakning av presidentvalet i Ryssland den 26 mars: Einarsson, von der Esch, delegationsledare

Ad hoc-kommittén för övervakning av parlamentsvalet i Azerbajdzjan den 5 november: von der Esch

Ad hoc-kommittén för övervakning av parlamentsvalet i den jugoslaviska delstaten Serbien den 23 december: von der Esch, delegationsledare

Partigrupper

Den socialistiska gruppen (Socialist Group, SOC):

Bergqvist, Calner, Björnemalm, Magnusson, Lekberg, Granlund

Det europeiska folkpartiet (Group of the European People's Party, EPP/CD):

Gustafsson, von der Esch

Den europeiska demokratiska gruppen (European Democratic Group, EDG):

Björck, Billing

Den förenade europeiska vänstern (Group of the Unified European Left, UEL):

Mikaelsson, Einarsson

4 Huvudområden för församlingens verksamhet

4.1 Granskning av hur medlemsländerna uppfyller sina åtaganden

Granskningsutskottets tredje årsrapport (dok. 8734) redogjorde för verksamheten i utskottet under perioden april 1999–april 2000. Tio länders åtaganden har varit föremål för granskning: Albanien, Bulgarien, Georgien, Kroatien, Lettland, Makedonien, Moldova, Ryssland, Turkiet och Ukraina. Verksamheten i utskottet bygger dels på samarbete med de nationella delegationerna, dels på dialog med ministerkommitténs granskningsenhet. Ministerkommittén informerar församlingen om den uppföljning som föranleds av granskningen. Granskningsarbetet i de två organen är kompletterande och samspel mellan dem sker i en gemensam kommitté där uppföljningsverksamheten diskuteras. Framgångsrik granskning förutsätter samarbetsvilja

från det granskade landet och dess myndigheters sida. Utskottets delegationer besöker de granskade länderna för att skaffa sig en detaljerad bild över utvecklingen i landet i fråga. Valövervakning används i samma syfte genom att utskottets rapportör ingår i församlingens valövervakningsdelegationer. Samarbetet får sin konkreta innebörd när det berörda landet genomför och tillämpar de rekommendationer granskningsrapporten tar upp. Efterlevnaden av granskningens rekommendationer sker genom en dialog med landet som påbörjas ett år efter avslutad granskning.

4.1.1 Bulgarien

Delsessionen i januari inleddes med en granskningsrapport om hur *Bulgarien* efterlevde sina åtaganden som Europarådsmedlem (dok. 8616, rek. 1442). Bulgarien tillträdde 1992 som medlem i Europarådet. I motsats till den tidigare rapporten från 1998 (dok. 8180) sade rapportörerna att Bulgarien hade kommit en bra bit på väg när det gällde att uppfylla Europarådets kriterier. Särskilt noterades att Bulgarien hade avskaffat dödsstraffet, börjat tillämpa principen om maktfördelning och anpassat lagstiftningen till Europarådets standard. Beröm gavs även för ett väl genomfört kommunalval under 1999. Samtidigt som landet uppgavs ha gjort framsteg i uppfyllandet av Europarådets kriterier, tog rapporten upp ett antal krav för ytterligare förändringar. Regeringens starka inflytande över medierna ingav farhågor att oppositionen inte kan föra fram sitt budskap. Garantier för det juridiska systemets oberoende saknades. Minoriteters konstitutionella rättigheter visade brister. Korruptionen var utbredd. Fortsatt polisbrutalitet mot medlemmar av minoriteter, särskilt romer, var oroväckande. Bristen på dialog mellan den regerande majoriteten och oppositionen samt oenighet mellan de religiösa trossamfundens delade samhället på ett mera allmänt plan. De bulgariska myndigheterna manades till fortsatt dialog med parlamentarikerförsamlingen med anledning av denna kritik. Granskningsutskottets rapportörer föreslog att den tre år långa granskningen av landet skulle avslutas. Möjligheten att vid behov åter öppna granskningen uteslöts inte.

4.1.2 Makedonien

Vid aprilsessionen granskade församlingen *Makedoniens åtaganden som medlem i Europarådet* (dok. 8669, res. 1213). Makedonien blev 1995 medlem i Europarådet. Uppföljningen av dess efterlevnad av åtaganden har pågått i tre år. Enligt rapporten hade Makedonien ratificerat flertalet av Europarådets konventioner. Makedonien berömdes för sina insatser under Kosovokrisen. Landet tog emot hundratusentals flyktingar, något som var en stor påfrestning på det makedoniska samhället. Samarbetet med världssamfundet för en fredlig lösning på konflikten var konstruktivt. I landets regering ingick även den albanska minoritetens företrädare. Makedoniens myndigheter uppmannades att fullfölja den reformprocess som avbrutits av Kosovokonflikten. Särskilt viktiga reformer gällde etniska minoriteters integration, mediernas oberoende, rättssystemet, utbildningssystemet, rättsstatlighet och lokalt självstyre. Europarådets kompetens inom utbildning, medborgarfrågor, medier

och polisutbildning borde tas till vara i samband med kommande lagstiftningsreformer. Församlingen rekommenderade att medlemsstaterna, inom ramen för stabilitetspakten, ökar det finansiella bidraget till Makedoniens ekonomiska reformer.

4.1.3 Ukraina

Vid aprilsessionen debatterade församlingen en rapport om *Konstitutionella reformer i Ukraina* (dok. 8666, 8674, 8695, rek. 1451). Anledningen till debatten var den av president Kutjma utlysta folkomröstningen för att förstärka presidentmakten. Detta projekt hade väckt internationella protester eftersom det tolkades som en inskränkning av demokratin. Dagarna före debatten i Strasbourg tillkännagjorde Ukrainas konstitutionella domstol ett beslut beträffande presidentens dekret om folkomröstning. I enlighet med domstolens beslut hade två av de sex frågor strukits som väljare skulle ta ställning till. Parlamentarikerförsamlingen krävde att folkomröstningen skulle uppskjutas. Den rekommenderade ministerkommittén att säkerställa att de gällande konstitutionella bestämmelserna respekterades vid genomförandet av folkomröstningens resultat. Ukraina hotades med suspension från Europarådet.

4.1.4 Albanien

Vid junisessionen debatterade församlingen en granskningsrapport om *Albanien* (dok. 8771, res. 1219). Efter många års politisk instabilitet rapporterades framsteg när det gällde Albaniens åtaganden och förpliktelser som medlem i Europarådet. En ny konstitution, dödsstraffets avskaffande, nytt valsystem, ny medielagstiftning på det elektroniska området, korruptionsbekämpning, omstrukturering av rättsväsendet och polismyndigheten togs upp som viktiga framsteg. Kosovokonflikten hade drabbat landet mycket hårt. Albanien samarbetade med världssamfundet och gästfrihet mot flyktingar under Kosovokonflikten fick beröm. Det politiska klimatet i landet karakteriserades av en splittring mellan de två dominerande partierna. Parlamentarikerförsamlingen ansåg att Albaniens myndigheter måste göra det klart för medborgarna att framgången i reformarbetet beror på albanernas egna ansträngningar. Stabilitetspakten för sydöstra Europa möjliggjorde för länderna på Balkan att vidta demokratiska och ekonomiska reformer och öka regionalt samarbete. Albanien manades att fortsätta reformera sina institutioner och ratificera Europarådets konventioner. De till juni 2001 planerade allmänna valen i Albanien ansågs ha stor betydelse för landets fortsatta utveckling. Parlamentarikerförsamlingen beslöt att återuppta debatten om Albanien efter valet.

4.1.5 Kroatien

En granskningsrapport gällde *Kroatien* (dok. 8823, rek. 1473, res. 1223) vars åtaganden granskades av församlingen även 1999. Kroatien, som blev medlem i Europarådet 1996, åtog sig då att reformera lagstiftningen enligt en överenskommen tidtabell. Den tidigare granskningen tog upp ett antal brister

i vallagstiftningen, den lokala självstyrelsen, rättsväsendet och mediernas frihet. Förändringar krävdes även när det gällde medborgarskapslagar, utlandskroaternas särskilda rättigheter, behandlingen av de nationella minoriteterna, regleringen av egendomsförhållanden och flyktingars återkomst. Den nya granskningsrapporten som låg som grund för årets debatt välkomnade det omfattande reformarbete Kroatien inlett i synnerhet efter parlaments- och presidentvalen vid millennieskiftet. Reformerna hade inneburit bl.a. att flyktingåtervändandet har underlättats, den budgetpolitiska öppenheten hade ökat samt omvandlingen av mediesektorn hade påbörjats. Den bilaterala relationen med Bosnien-Hercegovina hade förbättrats. De kroatiska myndigheterna hade bidragit till att främja fred och stabilisera situationen i sydöstra Europa genom att påskynda genomförandet av Daytonavtalet. Församlingen rekommenderade ytterligare åtgärder, t.ex. att Kroatien antog en ny författning om nationella minoriteters rättigheter och uppmuntrade till fortsatta ansträngningar när det gällde demokratiska reformer. Att de återstående kraven uppfylldes av Kroatien borde övervakas av ministerkommittén. Församlingen uppmanade medlemsstaterna att öka det finansiella bidraget till Kroatien bl.a. inom ramen för stabilitetspakten för sydöstra Europa.

4.2 Politiska frågor

4.2.1 Tjetjenien

När årets första delsession inleddes beslöt församlingen att hålla en extrainsatt debatt om *konflikten i Tjetjenien* (dok. 8630, 8631, 8632, rek. 1444). En delegation från församlingen hade tidigare i januari under ledning av president Lord Russell-Johnston genomfört ett besök i Moskva och norra Kaukasien. I rapporten fördömdes de militära operationerna i Tjetjenien. Som Europarådets medlemsstat hade Ryssland förbundet sig att söka fredliga lösningar på interna och internationella tvister. I rapporten manades de ryska myndigheterna att hejda de väpnade styrkornas oproportionerliga och godtyckliga maktutövning mot det tjetjenska folket och att omedelbart inleda samtal med representanter för Tjetjenien för att möjliggöra vapenvila och hitta en politisk lösning på konflikten. De utländska biståndsorganisationerna och medierna måste få tillgång till området. En rekommendation riktad till ministerkommittén sade att Europarådets närvaro i området måste säkras.

Rysslands utrikesminister Igor Ivanov deltog i debatten. Han försvarade den ryska hållningen som en kamp mot islamisk fundamentalism och terrorism. Ivanov bad Europarådet att inte isolera Ryssland utan i stället hjälpa till att bygga upp demokratiska institutioner i norra Kaukasien.

Med anledning av konflikten i Tjetjenien hade ett antal ledamöter i församlingen ifrågasatt den ryska delegationens ackrediteringar. Omröstningen i denna fråga ägde rum efter debatten om Tjetjenien. Församlingen gick på det politiska utskottets linje att skjuta upp beslutet med krav på att Ryssland vid aprilsessionen skulle redovisa framsteg när det gällde att skapa fred och att förbättra förhållandena för befolkningen i Tjetjenien.

Vid aprilsessionen beslutades att inte acceptera den ryska parlamentarikerdelegationens ackrediteringar. Detta beslut krävde enkel majoritet. När resul-

tatet blev klart lämnade de flesta ryska delegaterna plenisalen sedan delegationens ordförande förklarat att de ryska parlamentarikerna inte kunde fortsätta arbeta i församlingen utan fulla rättigheter.

Beslutet fattades efter en gemensam debatt om dagordningspunkterna *Konflikten i Tjetjenien* (dok. 8697, 8700, 8705, 8706, 8707, rek. 1456) och *Ryska federationsdelegationens ackrediteringar* (dok. 8698, 8699, 8701). Det politiska utskottet hade granskat huruvida Ryssland hade genomfört församlingens rekommendation 1444. Rapporten kritiserade Ryssland för brott mot de mänskliga rättigheterna i Tjetjenien. Församlingen krävde omedelbart eldupphör och en politisk lösning på krisen. Kravet på att internationella humanitära hjälporganisationer skulle ges tillträde till området upprepades. Församlingen förväntade sig att alla fångar som tagits under konflikten erbjöds juridisk hjälp. Rysslands rätt att bevara den territoriella integriteten och att bekämpa terrorism erkändes. Alla former av terrorism, kidnappningar och kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Tjetjenien fördömdes. Församlingen rekommenderade att ministerkommittén vid uteblivna framsteg skulle vidta åtgärder för att utesluta Ryssland från Europarådet. (En rekommendation till ministerkommittén kräver två tredjedels majoritet.)

Vid junisessionen debatterade församlingen återigen *konflikten i Tjetjenien och uppföljning av församlingens rekommendationer 1444 (2000) och 1456 (2000)* (dok. 8785, 8788, res. 1221). Även om vissa framsteg kunde konstateras återstod mycket innan det internationella samfundets krav var uppfyllda i Tjetjenien. Församlingen uttryckte oro för fortsatta bombningar och kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Kravet på att utreda de påstådda kränkningarna upprepades. Församlingen noterade särskilt att Europarådets tre juridiska experter hade börjat sitt arbete i Tjetjenien för att utreda brott mot de mänskliga rättigheterna. Vikten av att samarbeta med internationella organisationer betonades. Församlingen ansåg att ministerkommittén inte tydligt nog hade fördömt Rysslands militära aktion och kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Tjetjenien. Europarådets instrument, t.ex. mellanstatliga klagomål enligt Europakonventionen, borde användas för att tillse efterlevnaden av medlemsstaternas åtaganden. Uteslutning ur organisationen var en möjlighet om inte påtagliga framsteg gjordes i frågan.

Vid septembersessionen var *utvecklingen i Tjetjenien* för fjärde gången på parlamentarikerförsamlingens dagordning (dok. 8840, rek. 1476, res. 1227). För att granska uppföljningen av församlingens tidigare resolutioner hade rapportören i Tjetjenienfrågan, Lord Judd, tillsammans med en delegation besökt Ryssland och Tjetjenien. I programmet ingick även besök på kontoret för de mänskliga rättigheterna i Znamenskoye i Tjetjenien. Delegaterna var närvarande under Dumans utfrågning om situationen i Tjetjenien. Enligt rapporten var situationen inte tillfredsställande i Tjetjenien, speciellt inte när det gällde de mänskliga rättigheterna. Den tjetjenska sidan gjorde sig också skyldig till allvarliga överträdelser. Europarådets experters närvaro vid kontoret för de mänskliga rättigheterna i Tjetjenien fick parlamentarikernas stöd. Det ansågs viktigt att klagomål som experterna rapporterade följdes upp och att de ansvariga ställdes inför rätta. De ryska myndigheterna borde åtala de ryska militärer som misstänktes för kränkningar. Ryssland måste göra det

möjligt för flyktingar att återvända. Arbetet med att söka en politisk lösning på konflikten måste påskyndas. I Tjetjenien fanns ett stort behov av humanitär hjälp, behovet var akut inför vintern. Församlingen rekommenderade att ministerkommittén övervakade att Ryssland uppfyllde sina förpliktelser.

4.2.2 Vitryssland

Årets första delsession inleddes med en debatt om situationen i *Vitryssland* (dok. 8606, rek. 1441, order 562). Det politiska utskottets rapport uppmärksammade särskilt unionsavtalet mellan Vitryssland och Den ryska federationen. Rapporten gav en dystert bild av förhållandena i landet. Europarådets krav på pluralistisk demokrati, rättsstatens principer och mänskliga rättigheter var långt ifrån uppfyllda. Rapporten tog upp många exempel på hur Vitryssland bröt mot de mänskliga rättigheterna: försvinnanden av representanter för den politiska oppositionen och förföljelse av regimens kritiker, svåra förhållanden i häktena, kränkningar av de mänskliga rättigheterna från polisens sida, begränsningar av yttrande- och föreningsfriheten och av rätten att arbeta. Medierna var starkt kontrollerade av presidenten. De fria tidningarna diskriminerades. Vitryssland var det enda landet i Europa som utförde dödsstraff i större skala.

De vitryska institutionerna kunde återfå sin legitimitet bara genom en politisk dialog som ledde till demokratiska val. De vitryska makthavarna manades att genomföra reformer. Ministerkommittén rekommenderades att starta speciella program för att lösa krisen och att säkra Europarådets närvaro i Minsk. Trots att Vitrysslands status som speciell gäst i Europarådet var suspenderad ansåg församlingen att rådet bör uppehålla en kontakt med landet och stödja all positiv utveckling. För att garantera att Europarådets verksamhet gick i takt med internationella hjälpåtgärder betonades samordning av aktiviteter med OSSE.

Allmänna val hölls den 15 oktober i Vitryssland. Europarådet i samråd med OSSE och Europaparlamentet beslöt att inte övervaka valet eftersom det inte uppfyllde kraven på fria och rättvisa val.

4.2.3 Förenta nationerna

En rapport om *Förenta nationerna vid sekelskiftet* (dok. 8822, rek. 1476) debatterades vid septembersessionen. Den parlamentariska församlingen stödde generalsekreterare Kofi Annans ansträngningar att ta itu med stora utmaningar inför det nya seklet. Särskilt uppskattades arbetet för att hitta ett sätt för världssamfundet att reagera på grova och systematiska kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Behovet att effektivisera arbetet i säkerhetsrådet lyftes fram. Öppenheten i organisationen måste ökas. FN:s insatser för att förebygga kriser och använda preventiv diplomati välkomnades. Som regional paneuropeisk organisation kan Europarådet göra en stor insats i FN:s preventiva verksamhet, särskilt när det gäller respekten för de mänskliga rättigheterna, skydda barn och minoriteter, granska medlemsstaternas åtaganden, stödja demokratibyggnad och bekämpa rasism. Parlamentarikerförsamlingen satte högt värde på att generalförsamlingen den 20 oktober debat-

terade samarbetet mellan Europarådet och FN. Samarbetet skulle fördjupas ytterligare genom att bevilja Europarådet status som regional organisation. Parlamentarikerförsamlingen antog en rekommendation om ökad parlamentarisk medverkan i FN.

Jan Bergqvist framhöll i sitt anförande att en stark världsorganisation behövdes för att effektivt förebygga konflikter och för att världssamfundet skulle kunna ingripa vid behov. FN hade tyvärr inte alltid klarat utmaningen vilket gjort att dess auktoritet hade ifrågasatts. FN:s möjligheter att möta nya hot berodde mycket på de resurser som stod till dess förfogande. FN behövde omstruktureras. Säkerhetsrådets arbete fick inte förlamas genom veto. Ett bättre utnyttjande av de regionala organisationerna var nödvändigt. Avslutningsvis påpekade *Jan Bergqvist* att ökad parlamentarisk medverkan skulle stärka FN.

4.3 Juridiska frågor och mänskliga rättigheter

4.3.1 EU:s grundrättsstadga

Det juridiska utskottets rapport om *EU:s stadga för grundläggande rättigheter* (dok. 8611, 8615, 8627, rek. 1439, order 561) debatterades vid januari-sessionen. Rapportör var *Göran Magnusson*. Rapporten välkomnade inledningsvis EU:s ansträngningar att stärka skyddet av och respekten för de mänskliga rättigheterna i Europa. Samtidigt uttrycktes oro för att Europarådets konvention skulle förlora i betydelse. Europakonventionen innehöll samma rättigheter som EU:s tilltänkta stadga. Församlingen ansåg att Europarådets mekanism för att skydda de mänskliga rättigheterna borde utnyttjas i arbetet med den föreslagna EU-stadgan för att undvika överlappande funktioner. Den nya EU-stadgan befarades dela Europa på nytt genom att lämna utanför de 26 europeiska stater som inte var med i EU men som genom medlemskapet i Europarådet tillhörde en europeisk värdegemenskap. Dessutom riskerade man att få oförenliga domslut från Europadomstolen i Strasbourg och EG-domstolen i Luxemburg. Europarådets mål hade länge varit att gemenskapen skall tillträda Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. I enlighet med den linjen rekommenderade församlingen att de rättigheter som uppställts i Europakonventionen liksom de tillhörande protokollen, borde infogas i den föreslagna EU-stadgan. Församlingen ansåg även att Europarådets omarbetade sociala stadga borde beaktas i EU:s diskussioner om sociala rättigheter.

Vid aprilsessionen ställde *Sören Lekberg* en muntlig fråga till ministerkommitténs irländska ordförande om vilka åtgärder ministerkommittén hade vidtagit för att möjliggöra EG:s anslutning till Europakonventionen.

Parlamentarikerförsamlingen följde upp EU:s arbete med grundläggande rättigheter genom en ny debatt vid årets sista delsession. Det juridiska utskottets rapportör var också denna gång *Göran Magnusson* (dok. 8819, rek. 1479, res. 1228, order 567). Han underströk att orsaken till församlingens intresse för stadgans formuleringar hängde ihop med omsorgen om skyddet av de mänskliga rättigheterna. Om rättspraxis från Europadomstolen i Stras-

bourg respektive EG-domstolen i Luxemburg blir olika skulle det leda till rättsosäkerhet. Skyddet av de mänskliga rättigheterna riskerade att bli svagare. Parlamentarikerna sade sig vara övertygade om att syftet med EU:s stadga, att främja och synliggöra de grundläggande rättigheterna, endast kunde uppnås genom att EU:s institutioner anslöt sig till Europakonventionen. För att möjliggöra denna anslutning krävdes ändringar både i Europakonventionen och i unionens fördrag. Konventets utkast till en fri- och rättighetskatalog innehöll 54 artiklar som var allmänt formulerade. En del moderna rättigheter som angår bioetik, data och EU-rättigheter finns med. Församlingen beklagade att EU:s stadga inte tog upp nationella minoriteters rättigheter eller rätten till lokalt och regionalt självstyre.

4.3.2 Europakonventionen och Europadomstolen

Vid januarsessionen debatterade församlingen en rapport om ett *utkast till protokoll nr 12 till Europakonventionen* (dok. 490, yttrande 216). I rapporten välkomnades utvidgningen av diskrimineringsförbudet. Rapportören beklagade dock att församlingens förväntningar inte helt hade infriats. Av protokollets första artikel borde det tydligt framgå att män och kvinnor är lika inför lagen. Parlamentarikerna föreslog även att de uppräknade diskrimineringsgrunderna kompletterades med ytterligare en grund: sexuell läggning. Antalet ratifikationer som krävdes för att protokollet skulle träda i kraft borde vara tio. Europadomstolen hade i sitt yttrande om det föreslagna protokollet påpekat att det skulle öka tillströmningen av nya mål. Vad detta skulle innebära för den redan hårt ansträngda domstolen gick inte att uppskatta.

För att följa upp parlamentarikerförsamlingens yttrande ställde *Marie Granlund* i riksdagen en skriftlig fråga till utrikesministern. Hon ville veta hur regeringen planerade att i ministerkommittén verka för den parlamentariska församlingens yttrande.

En rekommendation om *En enhetlig tolkning av Europarådets konventioner: inrättande av en allmän rättsmyndighet i Europarådet* (dok. 8662, rec. 1458) antogs av församlingen vid aprilsessionen. Enligt församlingen behövs en särskild myndighet för uppföljning av de konventioner som inte har en institutionaliserad mekanism för att granska och kontrollera efterlevnad.

Vid septembersessionen debatterade församlingen *Verkställandet av domar vid Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna* (dok. 8808, rek. 1477, res. 1226). Europarådets konvention från 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna skall garantera den enskildes rätt. Den som anser att rättigheterna har kränkts kan vända sig direkt till Europadomstolen i Strasbourg. De länder som har undertecknat konventionen har förbundit sig att följa domstolens beslut. Det faktum att flera av Europadomstolens domar flera år efter avgörandet inte blivit verkställda riskerade att underminera det system som byggts upp under Europakonventionen. Församlingen ansåg att ministerkommittén borde inta en striktare hållning mot de medlemsstater som brast i verkställighet av domar och rekommenderade vissa ändringar i Europakonventionen. Dels föreslogs att ministerkommittén fick möjlighet att be domstolen om klargöranden när det gällde domar där verkställigheten

reste specifika problem. Församlingen föreslog även att införa ett bötesystem för att straffa de stater som upprepade gånger misslyckades med att verkställa beslut av Europadomstolen. För att underlätta för de nationella myndigheterna att uppfylla domarna rekommenderade församlingen att domstolen tillkännagav hur dess domar var avsedda att verkställas.

4.3.3 Sexuellt likaberättigande

Parlamentarikerförsamlingen debatterade vid junisessionen två rapporter om sexuellt likaberättigande: *Homosexuellas och deras partners situation när det gäller asyl och immigration i Europarådets medlemsländer* (dok. 8654, rek. 1470) och *Homosexuellas situation i Europarådets medlemsländer* (dok. 8755, rek. 1474). Det civila samhället hade ett ansvar för att skapa en mer tolerant inställning till homosexualitet. Församlingen rekommenderade medlemsstaterna att förbjuda diskriminering på grund av sexuell läggning, att vidta åtgärder för att bekämpa negativ inställning gentemot homosexuella, att garantera lika behandling för homosexuella i arbetslivet samt att införa lagstiftning om registrerat partnerskap. Församlingen upprepade sin rekommendation till ministerkommittén att införa diskrimineringsgrunden ”sexuell läggning” i Europakonventionen.

Mats Einarsson deltog på UEL:s vägnar i debatten om de homosexuellas situation. Han framhöll att det var en fråga om Europarådets bärande idé, respekten för de mänskliga rättigheterna. Dessa rättigheter omfattade alla människor oberoende av deras religion, etniska tillhörighet, kön eller sexuella läggning. Ett civiliserat samhälle behandlade alla lika. En individs sexuella läggning var en del av personligheten. Ett samhälle som tvingade vissa medborgare att hemlighålla delar av sin personlighet höll inte måttet. Genom resolutionen gav parlamentarikerförsamlingen en signal till regeringarna och ministerkommittén. Omedelbara åtgärder mot diskriminering av homosexuella var nödvändiga.

Till följd av att ett antal ledamöter utnyttjade de gällande kvorumbestämmelserna kunde rekommendationen om homosexuellas situation (1474) antas först vid septembersessionen. Detta ledde till en omprövning av bestämmelserna om församlingens beslutsförmåga. Nya, skarpare kvorumregler gäller från januari 2001.

4.4 Ekonomi och utveckling

Vid årets första delsession debatterade församlingen *Demokrati och ekonomisk utveckling* (dok. 8458, res. 1209). Demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer är förutsättningar både för ett stabilt samhälle och för ekonomisk utveckling. Ett samband mellan individens grundläggande rättigheter och ekonomisk utveckling har konstaterats. Ett land som kränkte individens grundläggande fri- och rättigheter kunde inte få i gång en bärkraftig ekonomi. Församlingen föreslog att de internationella finansiella institutionerna stärkte sina analysmetoder för att vid ett tidigt stadium kunna varna för allvarliga finansiella rubbningar i ett land.

Jan Bergqvist framhöll i sitt debattinlägg, som han höll på den socialistiska gruppens vägnar, att demokrati och utveckling måste gå parallellt så att hela befolkningen kunde dra nytta av utvecklingen. Jämställdhet var också en betydande faktor för att främja utvecklingen. För hållbar ekonomisk utveckling behövdes allas insatser och engagemang.

De uppseendeväckande korruptionsskandalerna i Europa hade gett anledning till en rapport som ekonomiutskottet utarbetat. Vid aprilsessionen debatterade församlingen rapporten om *Parlamentens roll i kampen mot korruption* (dok. 8652, res. 1214). En lista över åtgärder, t.ex. ökad öppenhet i finansieringen av politiska partier och valkampanjer, en beteendekod för parlamentarikerna och offentligt ställda, en noggrann revision av politikernas inkomstskällor samt granskning av eventuella intressekonflikter, presenterades som lämpliga metoder i kampen mot korruption. Församlingen välkomnade Europarådets straffrättsliga och civilrättsliga konventioner om korruption. Likaväl välkomnades en förteckning av vägledande principer i kampen mot korruption som antagits av kommissionen för uppföljning av dessa konventioner, GRECO. Församlingen underströk vikten av en skyndsamt ratifikation av relevanta internationella konventioner för att stoppa korruption.

I sitt debattinlägg på SOC:s vägnar framhöll *Jan Bergqvist* att korruption var ett internationellt problem. Kampen mot korruption krävde gränsöverskridande åtgärder. Internationellt samarbete behövdes för att förändra inställningen till korruption och att öka kunskaperna om dess förgreningar och omfattning. I offentlig förvaltning måste öppenhet vara en vägledande princip. Korruption kunde bekämpas genom strängare lagstiftning, noggrannare revision och granskning samt genom bättre förvaltning av offentliga resurser. Massmedierna hade en viktig roll i korruptionsbekämpningen. Mediernas tillgång till information var en förutsättning för att de skulle kunna fylla sin funktion.

Vid juni-sessionen debatterade församlingen ekonomiutskottets rapport om *Europeisk flygtransportpolitik – behovet av ett "Europa under en himmel"* (dok. 8759, res. 1217). Utskottets rapportör var *Knut Billing*. Flygförseningar i Europa har blivit allt frekventare när flygtrafiken ökat. Förseningarna innebär omfattande ekonomiska förluster för olika aktörer på marknaden, inte minst för passagerare. Huvudsakliga orsaker till förseningar är bristande samordning mellan trafikkontrollcentrum samt otillräckliga ruttor och trängsel i luftutrymmet över nationella gränser. Dessa problem kan lösas genom en fullständigt integrerad lufttrafikledning (ATM) som täcker hela kontinenten.

Sedan 1993 har församlingen årligen debatterat verksamheten i Europeiska återuppbyggnads- och utvecklingsbanken (EBRD). En rapport om *EBRD och omvandlingen i Central- och Östeuropa* (dok. 8758, res. 1218) debatterades under juni-sessionen. För de flesta av de 26 länder där EBRD är verksam har övergången till marknadsekonomi och pluralistisk demokrati varit en svår och smärtsam process. Fattigdom, socialt lidande och ökade inkomstklyftor fortsatte att karakterisera många länder. Bristen på rättsstatliga institutioner gjorde det svårt att bekämpa ekonomisk brottslighet och korruption. Resultatet var uteblivna investeringar och sämre tillväxt. Bankens mål var att stärka

offentliga institutioner och förvaltning samt att främja små och medelstora företag. Jämfört med år 1998 då banken ställdes inför hårda prov till följd av den finansiella krisen i Ryssland förbättrades bankens finansiella resultat avsevärt under 1999. Församlingen uttryckte sitt stöd för bankens verksamhet i Central- och Östeuropa. EBRD:s generaldirektör Charles Frank deltog i debatten.

Europarådets parlamentariska församling fungerar som OECD:s parlamentariska dimension. Sju av OECD:s 29 medlemsländer ingår inte i Europarådet men deras parlamentariker har rätt att delta i den årliga debatten om OECD:s aktiviteter. Vid debatten i september om *OECD och världsekonomi* (dok. 8804, 9942, res. 1224) deltog parlamentariker från Japan, Kanada, Sydkorea och Mexiko samt OECD:s generalsekreterare Donald Johnston. Den utvidgade församlingen välkomnade de ljusa ekonomiska utsikterna som följd av den starka världskonjunkturen. Tillväxten i OECD:s medlemsländer förväntades ligga på 3–4 % år 2000–2001. Arbetslösheten visade en sjunkande trend och inflationen verkade vara under kontroll. Samtidigt ökade världshandeln med drygt 6 % på årsbasis. Den nya ekonomin ansågs vara orsaken till att USA:s ekonomi, kännetecknad av stora investeringar i IT och snabb produktivitetstillväxt, fortsatte att öka för nionde året i rad. De positiva siffrorna var en bekräftelse på att världen hämtat sig betydligt snabbare än väntat från den Asienkris som ett år tidigare hade skuggat debatten. Men det fanns dock en rad hot som kunde rubba högkonjunkturen. Strukturella förändringar på många områden behövdes för att förhindra överhettning av ekonomier. De höga oljepriserna och den sjunkande eurokursen nämndes som nya hot mot den ekonomiska utvecklingen. Globaliseringens konsekvenser vållade vissa farhågor och den utvidgade parlamentarikerförsamlingen ansåg att dess sociala effekter måste utvärderas i detalj. Slovakiens förestående anslutning till OECD som dess 30:e medlem välkomnades. OECD:s insatser i stabilitetspakten för sydöstra Europa fick beröm, särskilt dess program för att främja investeringar och bekämpa korruption. Den utvidgade församlingen inbjöd OECD att medverka i utformningen av en internationell stadga för kulturell mångfald som Europarådet tagit initiativ till. Församlingen ansåg att OECD dessutom hade en viktig roll i debatten om hur internationella riktlinjer för produktion av säkra livsmedel utformades.

4.5 Sociala frågor, hälso- och familjefrågor

Vid januarsessionen debatterade församlingen en rapport om *Internationella adoptioner: respekt för barnens rättigheter* (dok. 8592, 8600, rek. 1443). Internationella adoptioner visade en tendens att vara styrda av kapital enligt rapporten. Syftet med dessa adoptioner verkade snarare vara att tillfredsställa utländska föräldrakandidaters behov än se till de adopterade barnens bästa. FN:s barnkonvention har funnits i tio år. Den lade fast barnets rättigheter med särskild hänsyn till barnets utsatthet och sårbarhet. År 1993 antog världssamfundet i Haag en konvention om adoptioner. Parlamentarikerförsamlingen erkände att konventionens riktlinjer för subsidiaritet inte har upp-

märksammats tillräckligt. Församlingen rekommenderade att konventionen ratificerades av de medlemsländer som ännu inte hade gjort det.

4.6 Kultur och utbildning

Vid aprilsessionen debatterade församlingen en rapport om *Utbildning i Bosnien-Hercegovina* (dok. 8663, rek. 1454). I rapporten hävdades att utbildning i Bosnien-Hercegovina hade en avgörande roll för att skapa förutsättningar för demokrati och för flyktingars återvändande. Det fanns ett primärt behov att hitta en gemensam tolkning av de senaste årens händelser. Skolböckernas innehåll var en viktig fråga som kunde motverka segregation. Landets omvandling till en modern multietnisk demokrati hade stannat av. Återvändandet av minoriteter hade stött på stora problem. Församlingen rekommenderade samordning så att internationella bidragsgivare kunde kontrollera om landets myndigheter uppfyllde villkoren för finansiering.

Vid sitt möte i maj antog det ständiga utskottet en rekommendation (dok. 8729, rek. 1465) om *en Europarådskampanj "Europa, ett gemensamt arv"*. Det var toppmötet 1997 som beslöt om att genomföra kampanjen under 1999–2000. Församlingen välkomnade kampanjen som ett projekt för att främja den kulturella mångfalden i ett gränslöst Europa.

4.7 Naturvetenskap och teknik

Utskottet för naturvetenskap och teknik avslutade i januari 2001 sin verksamhet som självständigt utskott och dess ärenden flyttades till ett nytt utskott för kultur, vetenskap och utbildning.

Vid aprilsessionen debatterade församlingen en rapport om *Ny teknologi i små och medelstora företag* (dok. 8587, rek. 1457). Församlingen ansåg att små och medelstora företag hade en viktig roll för sysselsättning och ekonomi i de flesta av rådets medlemsländer. Dessa företag hade visat sig flexibla när det gällde anpassning till nya situationer på förändrade marknader och hade haft en avgörande roll i omstrukturering av industrin i många regioner. Företagens administrativa resurser var dock ofta begränsade. Därför kunde det vara svårt att klara komplexa juridiska, finansiella och administrativa krav från centrala eller lokala myndigheter. Församlingen ansåg att företagen behövde mångsidigt stöd och hjälp för sin verksamhet.

4.8 Miljö, regionalplanering och lokal förvaltning

Utskottet för miljövård, regional planering och kommunala frågor är ytterligare ett av de fyra utskott vars ärenden slogs ihop med ärenden i ett annat, i detta fall jordbruksutskottet. Det nya utskottet kallas för miljö- och jordbruksutskottet.

Vid septembersessionen hade församlingen en gemensam debatt om två rapporter från utskottet för miljövård, regional planering och kommunala frågor: *Olyckor som skadar miljön* (dok. 8760 rev., res. 1229) och *Skydd och skötsel av Donaubassängen* (dok. 8812, rek. 1480). Denna debatt föranleddes

av de katastrofer som vid årsskiftet 1999–2000 förorsakade stora miljöskador i Europa. Oljetankern Erika förläste utanför den franska Atlantkusten och en annan oljetanker i Marmarasjön. I nordvästra Rumänien orsakades omfattande miljöskador av ett cyanid- och slamutsläpp i vattensystemet. Församlingen påminde om en tidigare rekommendation 1330 (1997) om en europeisk stadga för Donauområdet. Den föreslagna stadgan skulle kunna fungera som en ram för samordning av de resurser som genom olika överenskommelser, program och initiativ redan fanns i området.

4.9 Befolknings- och flyktingfrågor

Vid januarisessionen debatterade församlingen en rapport om *Restriktioner i asylrätten i Europarådets medlemsländer och i EU* (dok. 8598, rek. 1440). Enligt rapporten kunde man se en tendens att mottagandet av flyktingar och asylsökande i Europa blev allt mera restriktivt. *Maud Björnemalm* sade i sitt debattinlägg att det var svårt att acceptera den allmänna kritik mot EU-länderna som presenterades i rapporten. Hon poängterade att Sverige under många år har tagit emot ett stort antal asylsökande. Rätten till asyl och humanitet har varit ledande principer i mottagandet i Sverige. Internationella insatser behövdes för att bekämpa gränsöverskridande människohandel. Björnemalm välkomnade rapportörens förslag att i Europakonventionen inkludera rätten till asyl. Hon stödde också idén att skapa en europeisk konvention om harmonisering av asylpolitiken.

Vid junisessionen beslöt församlingen hålla en extrainsatt debatt om *Olaglig invandring och kampen mot människohandel* (dok. 8782, rek. 1467). Anledningen till debatten var att 58 kinesiska invandrare i juni hittades döda vid Dover i England. Församlingen konstaterade att människosmugglingen växte med ökad globalisering. Antalet människor som illegalt fördes över internationella gränser uppskattades vara 30 miljoner personer per år. I EU handlade det om närmare en halv miljon illegala immigranter. Parlamentarikerförsamlingen fördömde människosmugglingen som ett brott mot de mänskliga rättigheterna. Den rekommenderade att ministerkommittén i samarbete med EU sökte metoder för att minska illegal invandring och bekämpa människosmuggling.

Maud Björnemalm välkomnade i sitt anförande församlingens snabba beslut om den extrainsatta debatten. Behovet av ett ökat samarbete mellan de europeiska länderna för att bekämpa illegal invandring och människosmuggling blev tydligt via den tragiska händelsen i Dover. EU hade redan startat samarbetsprojekt genom att utbilda poliser och gränspersonal. Den organiserade illegala invandringen och människosmugglingen omsatte stora summor pengar och ansågs lika lukrativ som narkotikahandeln. Dock innebar denna form av brottslighet mindre risker för förövarna genom att risken att bli upptäckt var liten och straffsatserna låga.

Vid septembersessionen var flyktingfrågor åter på församlingens dagordning. Befolknings- och flyktingutskottet hade granskat *Asylsökandes ankomst till europeiska flygplatser* (dok. 8761, rek. 1475). Det kraftigt ökande antalet asylsökande till flygplatser hade gett anledning att återigen studera

detta problem. Mottagandet av asylsökande på flygplatser hade avsevärt förbättrats sedan frågan granskades år 1991. Dock förekom fortfarande allvarliga brister. Europas stora flygplatser rapporterades ha problem men så även flygplatser i Central- och Sydeuropa. I den antagna rekommendationen uppmanades medlemsstaterna förbättra behandlingen av det ökande antalet asylsökande vid ankomst till flygplatser. Internationella överenskommelser som garanterade de asylsökandes grundläggande rättigheter måste följas.

4.10 Jordbruk och landsbygdsutveckling

Vid delsessionen i januari antog församlingen en rekommendation om *Förbud mot antibiotika i livsmedelsproduktionen* som baserades på Maggi Mikaelssons rapport (dok. 8591, rek. 1446). *Maggi Mikaelsson* inledde sin presentation av rapporten genom att poängtera att antibiotika har inneburit nya möjligheter att bota infektionssjukdomar och bidragit till ökad medellivslängd. Bakgrunden till rapportens tillkomst var oron över de negativa effekter som överdriven användning av antibiotika i kreatursuppfödning har visat sig medföra. Följderna kunde ses i ökad antibiotikaresistens bland bakterier. På längre sikt var det möjligt att resistenta bakterier blir en hälso-risk. Mikaelsson redogjorde för den svenska lagstiftningen. Det svenska förbudet från 1986 mot antibiotika i djurfoder har visat sig vara lyckat. Antibiotika var tillåten att användas för medicinska syften. Restriktiv användning av antibiotika i boskapsuppfödning handlade också om djurens välbefinnande. Församlingen rekommenderade att medlemsländernas regeringar förbjöd antibiotika som tillväxtpromotor.

Jan Bergqvist konstaterade inledningsvis i sitt debattinlägg att nya mediciner på ett avgörande sätt kunde påverka individers hälsa och välbefinnande. Det fanns dock risker som är förknippade med okontrollerad användning av mediciner. Både under- och överkonsumtion av medicin kunde få katastrofala följder. Bergqvist nämnde resistenta bakteriers spridning som följd av felmedicinering vid tuberkulos. Europarådets konvention om en europeisk farmakopé med sina kvalitetsnormer har haft stor normgivande betydelse för läkemedels kvalitet. Utöver regler och internationell harmonisering behövdes även användarorienterad upplysning för att förhindra felaktig konsumtion av läkemedel.

4.11 Kontakter med nationella parlament och med allmänheten

Ärenden från det tidigare utskottet för förbindelser med de nationella parlamenten och med allmänheten flyttades från och med januarsessionen 2001 dels till det politiska utskottet, dels till byrån.

Sören Lekberg hade förberett en rapport om *Valsystemens inverkan på medborgares deltagande i den politiska processen* (dok. 8871, res. 1231). En resolution som baserades på hans rapport antogs i november vid det ständiga utskottets möte. Enligt resolutionen var det viktigt att valsystemens inverkan

på medborgarnas deltagande i den politiska processen uppmärksammades i medlemsländerna. Kvinnors och minoriteters möjligheter att aktivt delta i den politiska processen borde främjas. Medlemsländernas parlament borde uppmärksamma valsystemens roll när det gäller politisk aktivitet och engagemang samt främja forskning på detta område. Såväl Europarådets parlamentariska församling som de nationella parlamenten måste bidra till en bred europeisk debatt om dessa för demokratin fundamentala frågor.

4.12 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Utskottet för frågor rörande jämställdhet mellan kvinnor och män har varit verksamt sedan januari 1998 och ersätter den tidigare ad hoc-kommittén för jämställdhet mellan könen som sedan 1993 hade ansvaret för jämställdhetsfrågorna. Utskottets uppdrag är att föreslå åtgärder och bevaka att medlemsstaterna lever upp till sina åtaganden på detta område. Det skall främja jämställdhet bl.a. genom att anordna seminarier, konferenser och utfrågningar.

Två av utskottets rapporter debatterades gemensamt vid aprilsessionen: *Våld mot kvinnor i Europa* (dok. 8667, rek. 1450) och *Våldtäkt i samband med väpnade konflikter* (dok. 8668, res. 1212). Församlingen fördömde våld mot kvinnor som brott mot de mänskliga rättigheterna. Den rekommenderade att ministerkommittén upprättade ett europeiskt program för att bekämpa våld mot kvinnor. Möjligheten att öka skyddet av kvinnor genom lagstiftning borde utnyttjas. Församlingen föreslog bl.a. att straffbelägga våldtäkt inom äktenskapet. Församlingen krävde också att våldtäkt i väpnade konflikter erkändes som krigsförbrytelse. Våldtagna kvinnor måste ha rätt till abort och få kvalificerad hjälp för att bearbeta sina upplevelser. Församlingen uppmanade ännu en gång medlemsstaterna att ratificera Romkonventionen om en internationell permanent brottmålsdomstol.

Lisbet Calner framhöll i sitt debattinlägg att våldet mot kvinnor var ett globalt problem som hade uppmärksammats av FN, EU och andra internationella organisationer. Olika former av våld mot kvinnor förekom ofta i parförhållanden, men omfattningen av det våld som förekom i hemmen var inte tillräckligt kartlagd. Genom ny lagstiftning hade Sverige försökt ta itu med våld mot kvinnor. Det svenska samhället har tydligt markerat att våld mot kvinnor inte kan accepteras. Lagstiftning enbart räcker dock inte, det krävs ändrade attityder, mer upplysning och kunskaper. Calner efterlyste ökat samarbete mellan berörda myndigheter och organisationer.

Förteckning över församlingens beslut

Rekommendationer

Nummer

- 1437 Icke-formell utbildning
- 1438 Extrema partiers och rörelsers hot mot demokratin i Europa
- 1439 EU:s stadga för grundläggande rättigheter
- 1440 Restriktioner i asylrätten i Europarådets medlemsländer och i EU
- 1441 Situationen i Vitryssland
- 1442 Bulgariens uppfyllande av sina åtaganden
- 1443 Internationella adoptioner: respekt för barnens rättigheter
- 1444 Konflikten i Tjetjenien
- 1445 Hälsorisker och arbetarskydd för Europas befolkning
- 1446 Förbud mot antibiotika i livsmedelsproduktionen
- 1447 Ekonomiska konsekvenser av de senaste jordbävningarna i Turkiet och Grekland
- 1448 Sociala konsekvenser av de senaste jordbävningarna i Turkiet
- 1449 Olaglig invandring till Europa från länderna söder om Medelhavet
- 1450 Våld mot kvinnor i Europa
- 1451 Omdaning av Ukrainas institutioner
- 1452 Parlamentariskt bidrag till förverkligandet av stabilitetspakten för Sydöstra Europa
- 1453 Makedoniens uppfyllande av sina åtaganden
- 1454 Utbildning i Bosnien-Hercegovina
- 1455 Repatriering och integrering av Krimtatarerna
- 1456 Konflikten i republiken Tjetjenien – Ryska federationens genomförande av Rekommendation 1444
- 1457 Ny teknologi i små och medelstora företag
- 1458 Enhetlig tolkning av Europarådets konventioner: skapande av en allmän rättslig myndighet inom Europarådet
- 1459 Handlingsplan för barnen i Kosovo
- 1460 Inrättandet av ett europeiskt barnombudsmannaämbete
- 1461 Europarådets roll inom regionalplanering
- 1462 Europarådets MR-pris (mänskliga rättigheter)

- 1463 Det andra världstoppmötet om social utveckling
- 1464 Dopning inom idrotten
- 1465 ”Europa, ett gemensamt arv” – en Europarådskampanj
- 1466 Medieutbildning
- 1467 Olaglig invandring och kampen mot människohandel
- 1468 Bioteknologi
- 1469 Mödrar och spädbarn i fängelse
- 1470 Homosexuellas och deras partners situation när det gäller asyl och immigration i Europarådets medlemsländer
- 1471 Skapande av ett hydrotekniskt institut för Europa och Medelhavsområdet
- 1472 Utbyte av data på Internet rörande skötsel av vattenresurser: Europarådets roll
- 1473 Kroatians uppfyllande av sina åtaganden
- 1474 Homosexuellas situation i Europarådets medlemsländer
- 1475 Asylsökandes ankomst till europeiska flygplatser
- 1476 Förenta nationerna vid sekelskiftet
- 1477 Verkställandet av domar vid Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna
- 1478 Konflikten i Tjetjenien; den senaste utvecklingen – uppföljning av Europarådets rekommendationer 1444 (2000) och 1456 (2000)
- 1479 EU:s stadga för grundläggande rättigheter
- 1480 Skydd och skötsel av Donaubassängen
- 1481 Situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien
- 1482 Demografiska trender och människornas möjligheter i länderna i centrala och östra Europa
- 1483 Grunden för en energistrategi för Europa
- 1484 Skötsel av katedraler och andra större byggnader för religiöst bruk
- 1485 Nedlagda sjukhus och militärförläggningar
- 1486 Havens och vattenvägarnas kulturarv
- 1487 Utveckling av ett nytt socialt system
- 1488 Beskaffenhet och omfattning av kontraktbundna rättigheter för Europarådets anställda

Resolutioner

Nummer

- 1209 Demokrati och ekonomisk utveckling
- 1210 EU:s stadga för grundläggande rättigheter
- 1211 Bulgariens uppfyllande av sina åtaganden
- 1212 Våldtäkter i samband med väpnade konflikter
- 1213 Makedoniens uppfyllande av sina åtaganden
- 1214 Parlamentens roll i kampen mot korruption
- 1215 Kampanj mot värvning av barnsoldater och deras deltagande i väpnade konflikter
- 1216 Uppföljning av FN:s fjärde världskonferens om kvinnor (Beijing, 1995)
- 1217 Europeisk flygtransportpolitik – behovet av ett ”Europa under en himmel”
- 1218 EBRD och omvandlingen i Central- och Östeuropa
- 1219 Albanians uppfyllande av sina åtaganden
- 1220 Förbättring av församlingens arbetsmetoder och dess utskottsstruktur
- 1221 Konflikten i Tjetjenien – uppföljning av församlingens rekommendationer 1444 (2000) och 1456 (2000)
- 1222 Jordbruk och bristen på vatten
- 1223 Kroatiens uppfyllande av sina åtaganden
- 1224 OECD och världsekonomin
- 1225 Utsikterna för en ny transatlantisk handelsrelation
- 1226 Verkställandet av domar vid Europadomstolen för mänskliga rättigheter
- 1227 Konflikten i Tjetjenien; den senaste utvecklingen – uppföljning av församlingens rekommendationer 1444 (2000) och 1456 (2000)
- 1228 EU:s stadga för grundläggande rättigheter
- 1229 Olyckor som skadar miljön
- 1230 Situationen i förbundsrepubliken Jugoslavien
- 1231 Valsystemens inverkan på den politiska processen
- 1232 En sjuttioårs åldersgräns för domare i Europadomstolen för mänskliga rättigheter
- 1233 Nya teknologiers inverkan på arbetslagstiftningen

- 1234 Modifiering av församlingens procedurregler
- 1235 Direktiv för församlingens utskott (förverkligandet av resolution 1220)

Direktiv (Orders)

Nummer

- 560 Extrema partiers och rörelers hot mot demokratin i Europa
- 561 EU:s stadga för grundläggande rättigheter
- 562 Situationen i Vitryssland
- 563 Olaglig invandring till Europa från länderna söder om Medelhavet
- 564 Parlamentariskt bidrag till förverkligandet av stabilitetspakten för Sydöstra Europa
- 565 Repatriering och intregreering av Krimtatarerna
- 566 Bioteknologi
- 567 EU:s stadga för grundläggande rättigheter

Yttranden

Nummer

- 215 Förslag till fördrag för främjande av praktikarbete för unga över nationsgränserna
- 216 Utkast till protokoll nr 12 till europeiska konventionen för de mänskliga rättigheterna
- 217 Utkast till tilläggsprotokoll till konvention ETS 108 om en övervakningsmyndighet och dataflöde över gränserna
- 218 Europarådets budget för budgetåren 2000 och 2001
- 219 Församlingens utgifter för budgetåret 2001
- 220 Utkast till europeisk konvention för landskapsvård
- 221 Armeniens ansökan om medlemskap i Europarådet
- 222 Azerbajdzjans ansökan om medlemskap i Europarådet